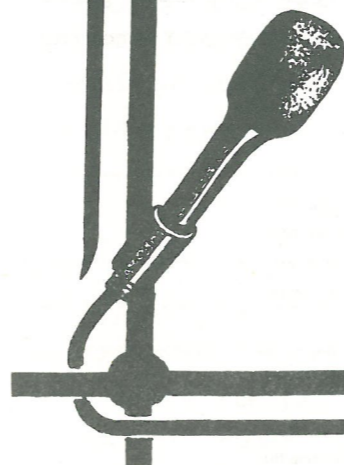

مصاحبه با دکتر علی ضامن‌دانی

دانشیار و رئیس دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران

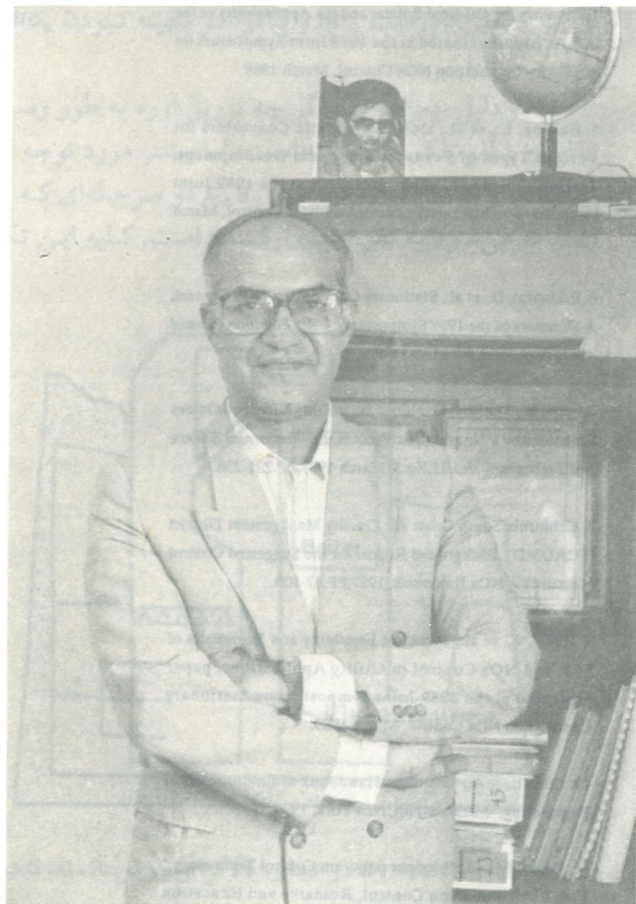

ضمن تشکر از حضور شما در این مصاحبه، در ابتدا لطفاً در مورد سوابق تحصیلی و کاری خودتان صحبت فرمائید؟

در سال ۱۳۵۱ از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در رشته مهندسی بهسازی فوق‌لیسانس خودم را با رتبه اول احرار کردم. در سال ۱۳۵۵ برای ادامه تحصیل عازم آمریکا شدم. در دانشگاه کانزاس آمریکا در رشته بهداشت محیط فوق‌لیسانس اخذ کردم و به دنبال آن موفق به اخذ دکترا شدم و همان سال (۱۳۶۰) به مملکت برگشتم و بلافاصله در دانشکده بهداشت دانشگاه تهران به عنوان استادیار در گروه بهداشت محیط مشغول کار شدم. و در حال حاضر در مرتبه دانشیاری گروه بهداشت محیط مشغول خدمت هستم.

با توجه به این که جنابعالی سالها است سرپرستی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران را عهده‌دار هستید از سابقه تشکیل این گونه دانشکده‌ها در ایران و وضعیت کنونی آنها از نظر کمیت و واحدهایی که ارائه می‌شود شمایی ترسیم فرمائید؟

اولین دانشکده تحت عنوان دانشکده بهداشت در ایران در سال ۱۳۴۵ در دانشگاه تهران تأسیس شده است. دانشکده بهداشت با گروه بهداشت محیط دانشجو پذیرفت و امروز یکی از دانشکده‌های بزرگ در مقایسه با دانشکده‌های دیگر در سطح

کشور به حساب می‌آید. در حال حاضر دانشکده بهداشت در ۸ گروه آموزشی، ۱۴ دوره فوق‌لیسانس و چندین دوره دکترا را آموزش می‌دهد و از هیئت علمی مناسبی در گروه‌های مختلف برخوردار است. در سالهای اخیر پس از تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دانشکده‌های بهداشت متعددی در دانشگاه‌های مختلف تأسیس شد. اگر چه این دانشکده‌ها هنوز نوپا هستند ولی تأسیس آنها نوید بخش آینده‌ای بهتر برای آموزش و پژوهش علوم بهداشتی خواهد بود و انتظار می‌رود که در آینده در آموزش علوم بهداشتی بتوانند مؤثر باشند.

آیا فکر می‌کنید تعداد دانشجویانی که هر سال از این گونه مراکز فارغ‌التحصیل می‌شوند، با نیاز روزافزون جامعه به این نوع تخصصها متناسب است یا نه؟

در بسیاری از زمینه‌ها وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای تربیت نیروی انسانی بررسیمهای قابل توجهی را بخصوص برای سالهای آتی انجام داده است که تعداد نیروی انسانی که آموزش می‌دهد متناسب با نیاز باشد. در بعضی از زمینه‌ها هم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی این برنامه را در دست دارد که نیازهای ده سال آینده کشور را بررسی بکند و مؤسسات آموزش عالی که در واقع دست اندرکار آموزش نیروی پزشکی و کادر پزشکی کشور هستند، مطابق با نیازهای این دهه، نیروی انسانی خودشان را تربیت بکنند.

کیفیت تحقیق در سطح این دانشکده چگونه است و آیا بین این دانشکده و مراکز تحقیقاتی دیگر هماهنگیهای لازم وجود دارد یا نه؟

همانطور که مطلع هستید دانشکده بهداشت در کنار خود، انستیتوی تحقیقات بهداشتی را دارد که متشکل است از ایستگاههای تحقیقاتی که در نقاط مختلف کشور از سالها پیش سازماندهی شده‌اند. امکانات تحقیقاتی دانشکده بهداشت انستیتو تحقیقات بهداشتی بالنسبه از سایر واحدهای آموزشی برای انجام تحقیقات مناسبتر است. اعضای هیئت علمی، در تلاش هستند و این تلاش را همواره داشته‌اند که با استفاده از امکاناتی که در اختیارشان هست طرحهای تحقیقاتی متعددی را بسته به نیاز نقاط مختلف کشور انجام دهند. مطالعه روی بیماریهای بومی کشور یکی از مسائل تحقیقاتی‌ای بوده است که اساتید دانشکده بهداشت همواره در شناسایی آن کوشا بوده‌اند و به موفقیت‌های چشمگیری هم نائل شده‌اند. در زمینه مسائل بهداشت محیطی مانند آلودگی هوا بخصوص در شهر تهران، آبهای زیرزمینی، جمع‌آوری و دفع زباله‌ها، جمع‌آوری و تصفیه فاضلابها نیز این اساتید تحقیقات قابل توجهی را انجام داده‌اند و

امروز هم برنامه‌های قابل توجهی را پیش‌رو دارند.

تماس شما با مراکز تحقیقاتی خارج از کشور چگونه است؟ آیا امکان شرکت کادر دانشکده بهداشت در سمینارها و سمپوزیومهایی که در خارج از کشور برگزار می‌گردد وجود دارد یا نه و تا چه حد شرکت در این جلسات از نظر ارائه مقاله به کنفرانس و یا انتقال مباحث به علاقمندان در داخل کشور فعال است؟

دانشکده بهداشت به لحاظ ماهیت کاری خودش با سازمان جهانی بهداشت همواره در ارتباط بوده است و در جهت اهداف این سازمان کارهای تحقیقاتی انجام می‌دهد. در حال حاضر نیز ما طرحهای متعددی در زمینه‌های مختلف با همکاری سازمان بهداشت جهانی در دست اقدام داریم. و اما در مورد این که اعضای هیئت علمی بتوانند در کنگره‌ها و مجامع بین‌المللی شرکت بکنند، این حق را دانشگاههای جمهوری اسلامی برای اساتید قائل هستند و اساتید دانشگاه می‌توانند در سال یک یا دو بار در کنگره‌های علمی خارج از کشور شرکت کنند، اگر مقاله داشته باشند و یا حتی برای شرکت در آن کنگره‌ها بدون داشتن مقاله. طبیعتاً حضور در یک کنگره علمی برای یک عضو هیئت علمی ضرورت روشنی را به همراه دارد. شرکت در هر یک از این کنگره‌ها می‌تواند اطلاعات فرد علمی را بالاتر ببرد و عضو هیئت علمی مستقیماً اطلاعات خودش را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد. اساساً یک عضو هیئت علمی اگر بتواند در اجتماعات علمی داخل و یا خارج از کشور شرکت کند، یک نقیصه بزرگی را احساس خواهد کرد.

به نظر جنابعالی مسائل ضروری که در برهه کنونی و با توجه به سطح بهداشت جامعه باید طرح کرد چیست؟ چگونه باید موضوعات تحقیقاتی مورد نیاز را تعیین نمود و راههای اجرایی انجام تحقیقات پیش‌بینی شده چیست؟

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پس از تشکیل، یک سوی مهمی را که انتخاب کرد این بود که آموزش پزشکی یک آموزش جامعه‌نگر در تمام ابعاد باشد. یعنی آن که ما دانشجوی پزشکی و یا دانشجوی بهداشتی یا دیگر زمینه‌های علوم پزشکی را یک سو به بار نیاوریم. فقط در کلاس به او آموزش ندهیم، برای این که در آینده این شخص اگر در دوران دانشجویی با اجتماع خود سروکار داشته باشد و اساساً مشکلات و معضلات جامعه خودش را بشناسد در آن جهت آموزش می‌بیند که بعداً بتواند به حل مشکلات اجتماع کمک بیشتری بدهد و توان ارائه خدمت مناسبتری داشته باشد.

تحقیقات هم مانند آموزش باید یک نگرش اجتماعی داشته باشد. تحقیقاتی که به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم بتواند

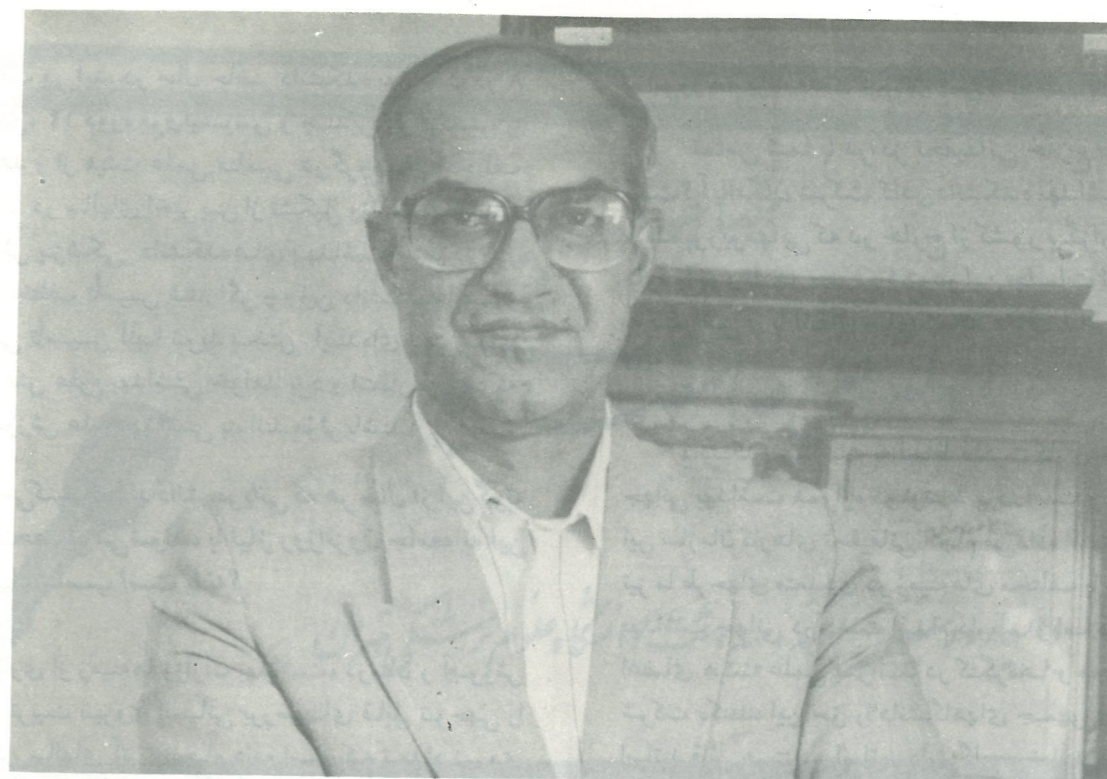
در زمینه اجرای پروژه‌های بهداشتی چیست؟

اعتقاد من این است که یک استاد دانشگاه زمانی می‌تواند به صورت کامل خودش را نشان بدهد و به دانشجو استفاده برساند، که خودش در اجرا قرار بگیرد. یکی از پارامترهای مهمی که در مسئله اجرایی دخالت دارد طبیعتاً بخش خصوصی است بخصوص در زمینه مسائل تأسیسات شهری ما نباید از این قضیه غافل باشیم. به نظر می‌رسد دانشگاهها باید با بخش خصوصی همکاری داشته باشند. دره‌ای که بین این دو موجود هست پر شود و اساساً استاد دانشگاه نباید ابایی از این که کار خصوصی انجام می‌دهد داشته باشد.

می‌توانند نیازهای تحقیقاتی را به صورت عناوینی در مجله خودشان منتشر کنند.

چنانچه مطلب خاصی به نظر تان می‌رسد که در طول مصاحبه عنوان نگردید لطفاً بیان فرمائید؟

مطلبی که به نظر می‌رسد در طول بحث عنوان نشده باشد، این است که اساساً رشته آب و فاضلاب در کشور ما یک رشته‌ای است بسیار نوپا و حتماً باید راجع به این رشته و مسائل آن بیشتر از این که در حال حاضر صحبت هست و مطلب منتشر می‌شود، توجه شود. شما خوب آگاه هستید مشکلات ناشی از فاضلابهای

آیا واحدهای درسی که در حال حاضر ارائه می‌گردد متناسب با استانداردهای جهانی است؟

اگر زمینه آب و فاضلاب مورد سؤال جنابعالی است، تا آنجایی که بنده اطلاع دارم واحدهایی که در حال حاضر دارد تدریس می‌شود از استاندارد مناسبی نسبت به استانداردهای جهانی برخوردار هست. منتهی در انتهای جواب این سؤال، این را به عرضتان برسانم که استاندارد خوب یا متوسط یا بد، باید ببینیم تا چه حد نیازهای جامعه ما را مرتفع می‌سازد.

به نظر می‌رسد که در این زمینه مجریان پروژه‌ها مانند وزارت نیرو و شرکتهای آب و فاضلاب نیز باید در برنامه‌ریزیها نقش داشته باشند و در واقع دانشگاهیان و مجریان با کمک همدیگر برنامه‌های آموزشی را تهیه و اجرا نمایند.

تنگناهای موجود حاکم بر دانشکده‌هایی نظیر دانشکده بهداشت چیست و چگونه می‌توان مشکلات موجود را از سر راه برداشت؟

در دانشکده‌هایی نظیر دانشکده بهداشت بخصوص در دانشکده‌های جدیدالتاسیس، تأمین کادر هیأت علمی و پرسنل مجرب یکی از معضلات است. تهیه امکاناتی که نیاز به خرید خارج از کشور داشته باشد به دلیل مشکلات موجود و فاصله‌ای که بین مؤسسات آموزشی و مجریان ارائه خدمات وجود دارد از دیگر مشکلات است.

نظرتان در مورد همکاری دانشگاهها، با بخش خصوصی

مشکلی از مشکلات جامعه ما را حل بکند طبیعتاً از ارجحیت برخوردار خواهد بود. البته ما اعتقاد داریم که تحقیقات پایه‌ای نیز بسیار ضروری است. تحقیقاتی که در آزمایشگاههای پایه‌ای انجام می‌شوند، جای خود را دارند و طبیعتاً پیشرفت علوم در کشور نیازمند به تحقیقات اصولی و پایه‌ای خواهد بود، منتهی نباید از تحقیقات کاربردی هم غافل باشیم.

راههای اجرایی انجام تحقیقات عبارتند از رفع مشکلات اداری، تأمین اعتبار کافی ریالی و ارزی برای فراهم آوردن امکانات تحقیقاتی که نیازهای یک تحقیق را برآورده نماید، ایجاد انگیزه و اشتیاق در محققین کشور و طبیعتاً اگر این مشکل از پیش‌رو برداشته شوند، با شناختی که از اساتید دانشگاه در دست هست به نظر می‌رسد از بابت تحقیقاتی ما چیزی از کشورهای دیگر کمتر نداشته باشیم.

پیشنهاد شما برای رشد و گسترش رشته‌های تخصصی نظیر رشته‌های آب و فاضلاب در دانشگاهها چیست؟

چنانچه مطلع هستید رشته‌های تخصصی که جنابعالی اشاره می‌کنید سابقه طولانی در کشور ما ندارند. همین طور که در تمام رشته‌های تخصصی، کشور ما نیازمند به نیروهای متخصص است، در رشته آب و فاضلاب هم این نیاز احساس می‌شود. طبیعتاً اگر به این تفکر باشیم بایستی مقامات اجرایی و کسانی که فرصت تربیت نیروی انسانی به آنها داده شده، به اتفاق نیازها را ارزیابی و بررسی بکنند و مطابق با نیاز فعلی جامعه، برنامه‌های آموزشی را تهیه و به ترتیب نیروی انسانی اقدام بکنند. البته تربیت نیروی انسانی با دید صرفاً آکادمیک به نظر من کفایت نخواهد کرد.

تحقیقاتی که در آزمایشگاههای پایه‌ای انجام میشوند، جای خود را دارند و طبیعتاً پیشرفت علوم در کشور نیازمند به تحقیقات اصولی و پایه‌ای خواهد بود، منتهی نباید از تحقیقات کاربردی هم غافل باشیم.

به نظر شما طرح چه مسائلی در نشریه آب و فاضلاب مفید می‌باشند؟

در این جا باید از مسئولین نشر مجله آب و فاضلاب تشکر بکنم. مطالب این مجله، بسیار سنگین و خوب است و می‌تواند مورد استفاده اساتید و دانشجویان قرار بگیرد. مقالات علمی که خوشبختانه در مجله به اندازه کافی موجود هست، طرح موضوعات تحقیقاتی و درج اخبار از رشته مربوطه نیز می‌تواند مفید باشد.

به هر حال کسانی که این مجله را منتشر می‌کنند، مهندسین مشاور طرح و تحقیقات آب و فاضلاب، نیازهای جامعه را خوب می‌شناسند، برای این که سالها است در این کار دخالت دارند و

شهری و صنعتی، آلودگیهای هوا و یا سایر پارامترهای زیست محیطی در حال حاضر معضل عمده محیط زیست جامعه ما هستند و اگر روزی محیط زیست ما بخواهد پاکسازی بشود و اساساً در وضعیت طبیعی خودش قرار بگیرد، رسیدن به این عنوان که بنده از آنها اسم بردم اهمیت فوق‌العاده زیادی دارد و تا شناسایی کافی از این مسائل در جامعه و بین مسئولین بوجود نیاید، مطمئناً اقدام بسیار مؤثری انجام نخواهد پذیرفت.

از شرکت شما در این مصاحبه کمال تشکر را داریم و برای شما آرزوی موفقیت می‌نمایم.